

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Факультет психології і соціології
Кафедра соціальної педагогіки**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

**МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської науково-практичної конференції
МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ**

Харків, 2016

Акименко Н.О.

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ПРОФІЛАКТИКИ АЛКОГОЛІЗМУ У ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ ЗНЗ

Аналіз наукової літератури з проблеми соціально-педагогічної діяльності з профілактики алкоголізму у підлітків показав, що її досліджували такі відомі зарубіжні та вітчизняні вчені: В. Бочарова, Б. Вульфова, Т. Гурин, Д. Колесова, А. Мудрика, Л. Федоренко. Різні аспекти проблеми підготовки соціальних педагогів до профілактики вживання шкідливих для здоров'я речовин і до взаємодії з підлітками, що мають прояви адиктивної поведінки розглядали С. Архипова, О. Бабанов, А. Капська, І. Козубовська, М. Лукашевич, Г. Майборода, М. Малькова, О. Пічкарь, Н. Пихтіна та інші. Групи ризику щодо вживання алкоголю досліджували М. Гольд, М. Аронсон.

На основі узагальнення ідей вищезначених науковців нами розроблено та обґрунтовано комплексну програму соціально-педагогічної діяльності з профілактики алкоголізму серед підлітків. Експериментальна перевірка даної програми була здійснена на базі Харківської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів Харківської міської ради Харківської області № 113. Найбільш ефективними засобами було виявлено комплекс тренінгових занять «Життя без алкоголю», вправа «Конверт SOS», які сприяли профілактики алкоголізму у підлітків та формуванню здорового способу життя.

Програма соціально-педагогічної діяльності з профілактики алкоголізму серед підлітків враховує провідні пріоритети державної молодіжної політики, визначає шляхи, форми і методи реалізації профілактичних ініціатив, виходячи з нормативно-правової бази щодо здійснення діяльності з охорони прав дитини. Перспективним напрямом подальших досліджень є розробка ефективних засобів з профілактики алкоголізму у підлітків в умовах загальноосвітнього навчального закладу.

Андросова Н.С.

АРТ-ТЕРАПІЯ ЯК МЕТОД РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З ПРОФІЛАКТИКИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ

Інтерес до проблеми девіантних виявів серед неповнолітніх та їх профілактики нині все більше зростає, оскільки девіантна поведінка серед дітей і підлітків набула впродовж останніх десятиліть значного поширення, що спонукало учених до активних пошуків ефективних шляхів її попередження та усунення, а владні структури – до оновлення законодавчих актів і розроблення довготривалих програм, дотичних до змісту девіацій. Педагоги (А. Кухтей, Н. Лісовська, С. Мойсеєва, В. Оржеховська, В. Пирожков, М. Сакурова) започаткували дослідження різних аспектів проблеми девіантної поведінки та

оприлюднили вагомі здобутки щодо шляхів її розв'язання. Профілактичні заходи, які проводяться в підлітковому середовищі, сприяють зменшенню розвитку девіантних проявів. Інноваційним методом виявляється арт-терапія, яка розглядається Ю. Лобановою.

Соціальний педагог у своїй роботі має володіти навичками використання різних форм арт-терапії, а саме: музикотерапії, кольоротерапії, ізотерапії, імаготерапії, сказкотерапії та інших. Для цього він співпрацює з психологом, уточнює психологічні особливості дітей, проводячи профілактичну роботу. Прийомів арт-терапії багато: «Ляпки», «Малюємо круги», «Малюємо емоції», «Розфарбовування почуттів», «Колір мого настрою», «Малюємо ім'я», «Малюємо дерева», «Малюємо (ліпимо) маски», «Малюємо агресію», «Ліпимо з пластиліну», «Подарунки», прийом малювання пальцями та ін.

Арт-терапія має переваги перед іншими методами роботи соціального педагога: не має обмежень у використанні (будь-яка дитина не залежно від віку, художніх здібностей може брати участь у такого роду діяльності); викликає позитивні емоції, допомагає подолати апатію, зблизитися з оточуючими; служить способом звільнення від сильних хвилювань, засобом розвитку уваги до почуттів, посилення відчуття власної особистісної цінності; стимулює самопізнання і самовираження, мобілізують творчий потенціал і внутрішні механізми самозміни. Використання арт-терапії як методу психологічного, соціально-педагогічного впливу у важких підлітків значно полегшують встановлення відносин з дитиною і процес комунікації; надають школяреві можливості для самовираження (почуттів, переживань, проблем); є ефективними для зняття тривожності, агресії, страху; застосовуються при проведенні як діагностичною, так і корекційної роботи.

Басва О.А.

ІНТЕРАКТИВНІ ФОРМИ І МЕТОДИ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ ТЮТЮНОПАЛІННЯ ПІДЛІТКІВ

Соціально-педагогічна профілактика тютюнопаління серед підлітків є важливим напрямом роботи соціального педагога з огляду на поширеність даної адикції серед дітей. У ході проведеного емпіричного дослідження нами встановлено, що серед всіх методів, котрі застосовуються в процесі соціально-педагогічної профілактики тютюнопаління у підлітків, найефективнішими є методи профілактичної інтервенції (бесіда, диспут, створення ситуацій морального вибору, вправлення тощо). Формами соціально-педагогічної профілактики тютюнопаління у дітей та підлітків є наступні: усні журнали; тематичні виховні години; соціально-психологічні тренінги; зустрічі з медичними працівниками, представниками правоохоронних органів; добродійні акції; зустрічі з підлітками, котрі позбавилися шкідливих звичок; тематичні вечори; вечори запитань і відповідей; конференції; КВК; спортивні свята; круглі столи; профілактичні консультації; ігрові години; вечори відпочинку; тематичні виставки; тематичні конкурси тощо.